

Polisvoorwaarden woonhuisverzekering

Vergoeding zonnepanelen

Heeft u zonnepanelen? Dan is er dekking tot maximaal € 5.000,- voor schade door brand, storm, blikseminslag, ontploffing, aanrijding, aanvaring, luchtverkeer en meteorieten.

Niet gedekt is de schade doordat er geen of minder energie kan worden opgewekt. De dekking geldt alleen voor zonnepanelen en niet voor andere duurzame warmte- en energieopwekkende systemen van uw woning. Hiervoor kunt u de aanvullende dekking Duurzaam wonen afsluiten. In artikel Duurzaam wonen leest u daar meer over.

Wilt u uw zonnepanelen ook verzekeren voor andere onverwachte en onvoorziene gebeurtenissen, bijvoorbeeld microcracks? Of wilt u uw zonnepanelen verzekeren voor een hoger bedrag? Ook dan kunt u de aanvullende dekking Duurzaam wonen afsluiten.

Let op! De zonnepanelen moeten volgens de geldende installatievoorschriften zijn geïnstalleerd door een erkend bedrijf. Dit moet u bij schade kunnen aantonen.

Polisvoorwaarden ongevallenverzekering

Deze Ongevallenverzekering voor in- of opzittenden keert een vast bedrag uit bij blijvende invaliditeit of overlijden door een ongeval. Dit is een aanvullende verzekering bij de verzekering voor uw bromfiets, snorfiets, brommobiel of fiets met hulpmotor.

Valhelm / veiligheidsgordels

Droegen u en/of uw medeverzekerden tijdens het ongeval geen valhelm, veiligheidsgordels of andere beveiligingsmiddelen?

Dan verminderen wij de vergoeding die u ontvangt met 10%.

Herbouwwaardemeter Woningen 2023

Geldig t/m 31 december 2023

De Herbouwwaardemeter Woningen is een handig, niet verplicht hulpmiddel voor verzekeraars en verzekeringsadviseurs om op een snelle, eenvoudige manier de gemiddelde herbouwkosten van standaardtypen woningen vast te stellen. De herbouwwaarde is het bedrag dat een verzekerde nodig heeft om een woning, mocht deze totaal verloren gaan, weer op te bouwen in dezelfde staat en volgens de huidige bouwvereisten. De herbouwwaarde is dus iets anders dan de vraagprijs of WOZ-waarde van de woning.

Jaarlijks actualiseert het Verbond van Verzekeraars de meter aan de hand van de dan geldende herbouwkosten. Een onafhankelijk technisch adviesbureau levert hiervoor gegevens aan. Bij de berekening wordt niet uitgegaan van actuele dagprijzen. De golfbewegingen in de economie zijn immers van invloed op deze prijzen. Daarom gaat het Verbond voor de Herbouwwaardemeter uit van de structurele kostenont-

wikkeling. Omdat de actuele dagprijzen kunnen schommelen, raadt het Verbond verzekeraars aan om bij gebruik van de Herbouwwaardemeter, de klant garanties te geven tegen onderverzekering.

Hernieuwbare energie

Bij herbouw moeten verzekeraars ook rekening houden met de nieuwe vereisten aan hernieuwbare energie (o.a. 'gasloos bouwen'). Hoewel de mogelijkheden per gemeente, straat en pand kunnen verschillen, is vanwege de werkbaarheid besloten hier een vast percentage van 8% voor mee te nemen. Dit percentage is reeds verwerkt in de basisprijzen.

Gestegen bouwkosten

De prijsstijgingen door de huidige overspannen markt van vraag en aanbod, de sterk gestegen energie-, transport- en houtprijzen (dagkoersen) en de verwachting dat deze situatie langere tijd zal aanhouden, brengt een grote onzekerheid met zich mee voor de hoogte van de bouwkosten. Voor deze onzekerheid is een vast percentage van 5% in de basisprijzen opgenomen.

**De Herbouwwaardemeter is niet bedoeld voor consumenten.
De verzekeraar of adviseur dient het formulier samen met de klant in te vullen.**

Prijstelling Per m ³ in EUR ▼	Tussenwoning (rijtjeswoning) ▼	Hoek- woning (rijtjes- woning) ▼	2 onder 1 kap ▼	Vrijstaand ▼	Appartement in complex t/m 4 bouwlagen ▼	Appartement in complex 5 t/m 8 bouw- lagen ▼
Bestaande bouw	750	875	870	1000	930	860
Nieuwbouw v.a. 2015	710	845	870	1000	930	860
Categorie:		Prijstelling:			Inhoud woning:	
				€/m ³	m ³	

Bouwdeel ▼	Keuzeoptie ▼	Correctie ▼	Keuze ▼
1. Fundering	A Niet meeverzekerd	-5%	
	B Op zand	-2%	
	C Bij flats: heiverk niet meeverzekerd	-2%	
2. Dak en constructie	A Bijzonder	+4%	
	B Plat	+9%	
	C Isolatiewaarde hoger dan de minimale rc/rd waarde	+1%	
3. Gevel	A Kopgevel/van elkaar verspringende gevel (tussenwoning rijtjeshuis)	+10%	
	B Isolatie hoger dan minimale rc/rd waarde	+1%	
4. Afbouw en afwerking	A Nieuwe badkamer en/of keuken	+9%	
	B Zonnepanelen meer dan wettelijk minimum bij bestaande bouw	+2%	
	C Warmteopwekking (WKO-installatie)	+9%	
Toeslagen/kortingen			
Totale prijsstelling corrigeren met			

Berekening:

Herbouwwaarde woning: (prijsstelling + correctie) x inhoud	€
Extra toeslagen	€
Totaal	€

Toelichting 1. Algemeen

De herbouwwaardemethode is gebaseerd op (1) het type woning, (2) de kwaliteit van de bouwdelen en (3) de inhoud van de woning. De in de tabellen genoemde bedragen zijn op basis van herbouw volgens de huidige eisen. Denk hierbij aan uitgebreide en/of aangepaste bouwregelgeving zoals het Bouwbesluit en innovatief materiaalgebruik. De bedragen zijn inclusief btw, honoraria voor de architect/adviseurs en exclusief sloop- en opruimingskosten. De m³-prijzen vormen de basis voor het vaststellen van de gemiddelde herbouwkosten van het type woning. Met name nieuwe bouwmethoden (veelal door regelgeving) zijn in de startfase hoger. Naar verloop van tijd worden de gemiddelde materialen en arbeidsprocessen weer goedkoper.

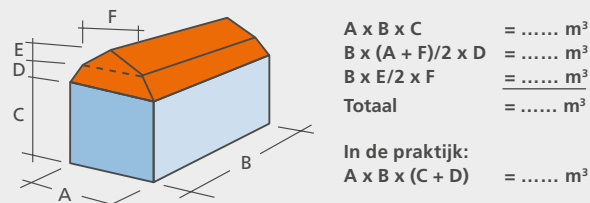
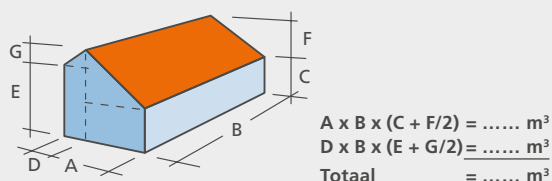
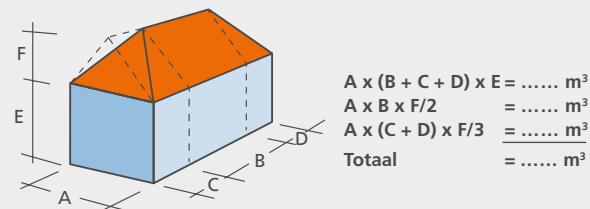
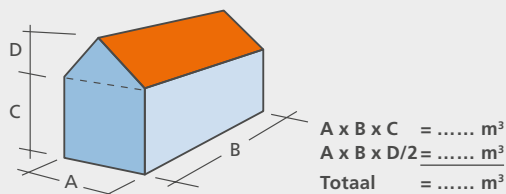
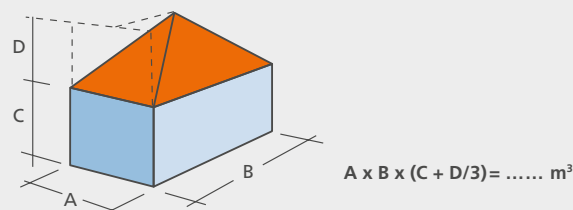
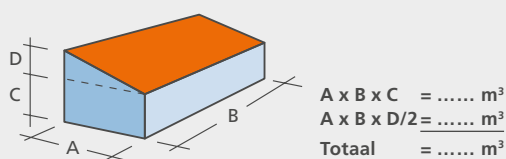
De regionale of lokale herbouwkosten kunnen ook afwijken. De verzekeraar dient aan de hand van specifieke kennis over de regio, de stad, het dorp of de buurt zelf te bepalen of er sprake is van een korting of toeslag op de herbouwkosten. Bij de berekening van de inhoud van de woning, houdt de verzekeraar rekening met de inhoud van de aanwezige kelder/souterrain, garage, hobbyruimte, praktijkruimte, vrijstaande berging etc.

Bij appartementencomplexen en flats (gebouwen met meerdere wooneenheden) geldt dit voor de aanwezige trappenhuizen en liftinstallaties, exclusief de kosten van individueel aangebrachte luxe en/of verbeteringen. (Bij)gebouwen die zich niet redelijkerwijs verhouden tot de woning, moet de verzekeraar apart berekenen.

Toelichting 2. Berekening inhoud gebouw

Door het buitenwerks (de afstand van de ene buitenzijde tot de andere buitenzijde van een woning) gemeten oppervlak te vermenigvuldigen met de gemiddelde hoogte, wordt het aantal m³ berekend. De hoogte wordt gemeten vanaf de bovenkant van de begane grondvloer.

Zijn er kelders of souterrains aanwezig? Dan wordt de hoogte gemeten vanaf de vloer van deze ruimte. Een handig hulpmiddel om de verdiepingshoogte te berekenen, is door de treden van de trap op te meten en te tellen. De m³ inhoud van de zolderberging telt de verzekeraar op bij de inhoud.

1. Bepaling type woning

Aan de hand van de schematische tekeningen kan de verzekeraar de te taxeren woning in een categorie plaatsen.

I Rijtjeswoning/hoekwoning

Sinds 2020 wordt in de Herbouwwaardemeter onderscheid gemaakt tussen een tussenwoning en een hoekwoning. Voor rijtjeswoningen die ten opzichte van elkaar verspringen, geldt een toeslag van 10% (zie 3a). Rijtjeshuizen vanaf 2015 hebben door veranderende bouwregelgeving andere maten, met name hogere plafonds. Dat heeft impact op de prijs per m³. Daarom is dit een aparte categorie. Omdat de bouwregelgeving sinds begin 2000 continue verandert, raden wij verzekeraars aan om bij huizen vanaf 2000 altijd kritisch te kijken naar de daadwerkelijke maten van het betreffende huis.

II 2/1 Kap woning

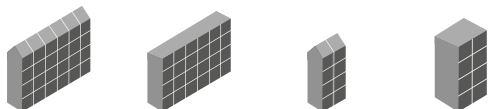
Geschakelde woningen, bijvoorbeeld door middel van een garage, waarvan de hoogte maximaal 1,5 laag bedraagt, worden beschouwd als een twee onder één kap woning (2/1-kap woning).

III Vrijstaande woning

Elke woning die vrij staat van naastgelegen bebouwing, is vrijstaand. Woningen in een rijtje, waarbij het contact met de naastgelegen bebouwing minimaal is, worden ook beschouwd als vrijstaand.

IV Hoogbouw tot en met 4 bouwlagen

Gestapelde woningen worden over het algemeen als deel van het gehele blok berekend.

V Hoogbouw van 5 tot en met 8 bouwlagen

Hiervoor geldt hetzelfde als voor hoogbouw tot en met 4 bouwlagen.

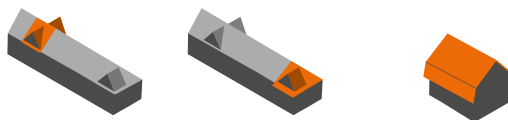
2. Dak en constructie

A Normale kap

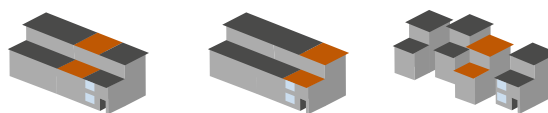
Onder een normale kap wordt verstaan een kap met een gebruikelijke schuining (300-600) en bedekt met dakpannen.

B Bijzonder (vorm, geleding, materiaal)

Bijzonder is als de vorm van het dak opmerkelijke bijzonderheden vertoont, wanneer de geleding veel variatie of verspringingen heeft of wanneer het materiaal afwijkt van een normale kap (bijvoorbeeld riet of leisteen).

C Plat dak

Dak bestaat uit één vlak onder een lichte helling (< 300).

Toelichting 3. Toeslagen en kortingen

1. Fundering

- Bij het niet verzekeren van de fundering kan de verzekeraar een korting toepassen van 5%. Soms is de fundering niet verzekeraar. Dat speelt met name in gebieden waar sprake is van sterke bodemdaling.
- Bij zandgronden kan een korting worden toegepast van 2%.
- Voor flats kan de verzekeraar bij 'Fundering' aangeven dat heuwerk niet is meeverzekerd.

2. Dak en constructie

- Bijzonder:** Denk hierbij aan bijvoorbeeld daken met riet of leisteen.
- Platte daken:** Voor woningen met platte daken wordt een toeslag berekend (zie onderdeel 2, Dak en constructie, kwaliteitskeuze b) omdat de Herbouwwaardemeter uitgaat van schuine daken bij de verschillende woningtypes. De m³ van zolderruimten zijn relatief laag geprijsd en daardoor van invloed op de m³ prijs van de vermelde woningtypes. Bij appartementen wordt standaard uitgegaan van een plat dak. Daar hoeft de verzekeraar dus geen toeslag voor te berekenen.
- Isolatiewaarde:** Voor extra isolatie wordt een opslag van 1% gerekend.

3. Gevel

- Kopgevel:** Woningen die meer dan 1/3 ten opzichte van elkaar verspringen, krijgen een toeslag voor de kopgevel omdat er relatief meer materialen en afwerking nodig zijn.
- Isolatie waarde:** Voor extra isolatie wordt een opslag van 1% gerekend.

4. Afbouw en afwerking

- Nieuwe badkamer, woonkamer en/of keuken:** Als de klant de net gerenoveerde luxe, keuken of badkamer wil meeverzekeren, wordt een opslag van 9% gerekend. Het is aan de klant zelf om te bepalen tot wanneer hij/zij deze optie wil meeverzekeren tegen nieuwwaarde. Dat kan per klant verschillen.
- Zonnecollectoren en PV panelen:** Het wettelijk minimumvereiste van het aantal zonnepanelen bij nieuwbouw is standaard verwerkt. Voor meer zonnepanelen dan het minimumvereiste, wordt bij bestaande bouw een opslag van 2% gerekend.
- Warmteopwekking, WKO installatie:** Bij herbouw wordt het plaatsen van een warmtepomp in de nabije toekomst verplicht gesteld als alternatief voor de CV-ketel. Hiervoor wordt een opslag van 9% berekend.

Overige toeslagen en kortingen

Kleine woningen

Is de totale inhoud van de woning kleiner is dan 250 m³? Dan geldt een toeslag van 10% omdat de herbouwkosten ten opzichte van de inhoud per m³ relatief hoger zijn.

Eenvoudige vrijstaande woningen

Voor eenvoudige vrijstaande woningen, vaak onderdeel van het standaard assortiment van aannemers, kan de verzekeraar een korting toepassen van ongeveer 15%.

Grote en bijzondere objecten, monumentale panden

Een berekening via de Herbouwwaardemeter is niet geschikt voor historische, monumentale, luxe en/of grote bungalows, villa's, landhuizen, herenhuizen en/of grote zakelijke objecten etc. Dat is specialistenwerk. Ook omdat er bij de herbouw speciale vergunningen of voorzieningen noodzakelijk zijn.

Toelichting 4.

Minimale waarden bij isolatiewaarden en zonnepanelen

De standaardwaarden zijn vastgelegd in de bouwregelgeving (Bouwbesluit): zo moet het pand worden herbouwd. De minimale waarden zijn gerelateerd aan de wettelijke formules van de **BENG prestatie** van een gebouw. In de praktijk betekent dit dat als een klant de woning van zonnepanelen of hoogwaardige extra isolatie heeft voorzien, dit vaak een hogere waarde vertegenwoordigt dan de BENG vereisten voor nieuwbouw. Voor het verzekeren van deze hogere waarde is in de Herbouwwaardemeter een opslag van 2% opgenomen.

Niet meegenomen kosten

Sloopkosten, vormfactoren en plaatselijke problemen

Dit zijn de kosten die zich voordoen bij plaatselijke problemen (0-5%), zoals bij herbouw/herstel in bijvoorbeeld stads- en dorpskernen, aan grachten, nauwe straten en straten met intensief verkeer. Denk hierbij aan de bodem, ondergrond of aangrenzende panden, maar ook aan kosten door belemmeringen bij de aan- en afvoer van materiaal, parkeer- en opslagproblemen of noodzakelijke nachtarbeid. Ook sloopkosten (0-3%) en specifieke vormfactoren als klimaatscheidingen/bruto vloeroppervlak (0-5%) zijn van invloed. De verzekeraar kan per geval bepalen hoe deze kosten mee te nemen in de berekening.

Verzekeringnemer:	
Adres object:	
Ingevuld door:	
Polisnummer:	
Plaats:	
Datum:	

Europese droneregels voor piloten die recreatief vliegen

Vanaf 31 december 2020 gelden nieuwe, Europese regels voor het vliegen met een drone of modelvliegtuig. Zo moet u zich bijvoorbeeld gaan registreren als exploitant en een online kennistest volgen om uw kennis als piloot aan te tonen. Vliegt u met een drone als hobby? Dan leest u hier aan welke regels u zich straks moet houden. De nieuwe regels voor vliegen met drones gelden straks in de hele EU. Dit betekent dat er verschillende nationale regels komen te vervallen na de overgangperiode.

Bent u een ROC-light houder, een ROC-houder, een modelvlieger of een FPV-piloot? Wat er voor u verandert, leest u in één van de andere onderstaande brochures:

- ROC-light houder
- ROC-houder
- Modelvlieger
- FPV-piloot

Nieuwe regels gericht op de risico's van de vlucht

De nieuwe Europese regels zijn gebaseerd op het risico van de vlucht met een specifieke drone. Dat risico hangt bijvoorbeeld af van het gewicht van uw drone, uw kennisniveau en de locatie waar u wilt vliegen. De regels gelden voor alle dronevluchten, behalve als u binnenshuis vliegt, of als u vliegt met een speelgoeddrone.

Verplichte registratie

Vanaf 31 december 2020 bent u verplicht om u online te registreren als exploitant bij de RDW. U doet dit door een exploitantnummer aan te vragen. Dat kan als persoon of als organisatie. Bestuurt u een drone die minder weegt dan 250 gram en geen camera heeft? Dan is registratie niet nodig. Het exploitantnummer dat u van de RDW ontvangt, moet u zichtbaar aanbrengen op al uw drones, bijvoorbeeld door een sticker of brandplaatje.

Drie categorieën: Open, Specifiek en Gecertificeerd

De nieuwe regels zijn opgedeeld in drie categorieën: Open, Specifiek en Gecertificeerd. Als u voor uw hobby met een drone vliegt, valt u waarschijnlijk in de Open categorie.

- **Open categorie**
In de Open categorie vallen dronevluchten met een laag risico, bijvoorbeeld vluchten met een lichtgewicht drone waarbij niet over mensenmenigten wordt gevlogen.
- **Specifieke categorie**
Onder de Specifieke categorie vallen vluchten met een hoger risico. Bijvoorbeeld vliegen met een zwaardere drone boven stedelijk gebied. Om in deze categorie te mogen vliegen heeft u een vluchtvergunning nodig van de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). Dit kan ook een vluchtverklaring zijn wanneer het een door EASA gepubliceerd Standaard Scenario betreft.
- **Gecertificeerde categorie**
De Gecertificeerde categorie is voor vluchten met een zeer hoog risico. Denk aan drones waar mensen mee worden vervoerd of het vervoer van gevaarlijke goederen. Er gelden zeer strenge eisen voor vluchten in deze categorie, vergelijkbaar met de eisen die gesteld worden aan de bemande luchtvaart.

Algemene regels voor vluchten in de Open categorie

Als hobbyvlieger in de Open categorie gelden een aantal algemene spelregels. Dit zijn:

- Uw drone mag nooit hoger vliegen dan 120 meter;
- U moet uw de drone altijd in het zicht houden (VLOS);
- Uw drone mag niet zwaarder zijn dan 25 kilogram;
- U moet altijd voorrang verlenen aan ander vliegverkeer;
- U mag niet vliegen in no-fly zones. Waar u wel en niet mag vliegen met uw drone, kunt u onder andere controleren met de GoDrone-app van Luchtverkeersleiding Nederland (LVNL);
- Zijn er in uw nabijheid hulpdiensten actief, zoals politie of brandweer? Ga dan op een andere locatie vliegen.

Aanvullende regels Open categorie

Voor vluchten in de Open categorie gelden tevens aanvullende regels, ingedeeld in drie subcategorieën: A1, A2 en A3. Welke subcategorie op u van toepassing is, hangt af van het gewicht van uw drone. Het CE-label van uw drone (Co t/m C4) bepaalt straks met welke subcategorie u te maken krijgt:

- **A1:** u mag:
  - met uw lichte drone met CE-Co (tot 250 gram) en C1 keurmerk (tot 900 gram) kortstondig boven mensen vliegen, zolang het niet om een menigte gaat. Er geldt wel de algemene regel dat je het overvliegen van niet betrokken mensen vermijdt.
  - dit mag met zelfgebouwde drones, of met kant-en-klare drones zonder CE-C# kenmerk tot maximaal 250 gram, en later met CE-Co en C1-drones wanneer deze op de markt verschijnen.
  - in afwachting van de CE geclassificeerde drones mag u tot 1 januari 2023 met uw huidige drones tot 500 gram vliegen in A1, als u de kennistest heeft afgelegd en uw vliegbewijs heeft behaald;
- **A2:** u mag:
  - met drones tot 4 kilogram met CE-C2 keurmerk tot minimaal 30 meter afstand van mensen vliegen, niet erboven. Als de drone een lagesnelheidsmodus heeft (lager dan 3 m/s) dan mag u de afstand verlagen tot minimaal 5 meter.
  - in afwachting van de CE geclassificeerde drones mag u tot 1 januari 2023 met uw huidige drones tot 2 kilogram vliegen in A2, maar dan moet u minimaal 50 meter afstand houden tot personen.
- **A3:** u mag:
  - vliegen met een CE-C2 (tot 4 kilogram) of C3 keurmerk (tot 25 kilogram) met actieve identificatie op afstand en geo-awareness;
  - vliegen met een C4-type (tot 25 kilogram);
  - dit mag met zelfgebouwde drones, of met kant-en-klare drones zonder CE-C# kenmerk tot maximaal 25 kilogram, en later met CE-C2, C3 en C4-drones wanneer deze op de markt verschijnen.
  - in afwachting van de CE geclassificeerde drones mag u tot 1 januari 2023 met uw huidige drones vanaf 2 kilogram en tot 25 kilogram vliegen in A3.

Daarnaast geldt voor A3:

- als er mensen binnen uw vluchtgebied komen stopt u de vlucht;
- u behoudt een minimumafstand tot voorbijgangers 30 meter of meer met 1:1-regel (bijvoorbeeld 40 meter hoog, met 40 meter afstand). Dit geldt ook voor andere eigendommen en dieren;
- ook vliegt u minstens op een afstand van 150 meter van woon-, handels-, industrie- of recreatiezones;
- u mag wel vliegen boven personen die betrokken zijn bij de vluchtuitvoering, en als ze op de hoogte zijn van instructies en veiligheidsvoorschriften van de vluchtuitvoerder.

CE-label voor drones

Vanaf 1 januari 2023 moeten alle drones die kant en klaar verkocht worden en waarmee u in de Open categorie wilt vliegen, een nieuw CE-label hebben. Afhankelijk van het gewicht van uw drone krijgt deze een Co, C1, C2, C3 of C4 label:

- Drones die het label Co of C1 hebben, vallen in categorie A1;
- Drones met het label C2, vallen in subcategorie A2 of A3;
- Drones met het label C3 en C4 vallen in subcategorie A3.

Al eerder verkochte drones kunnen niet achteraf een nieuw CE-label krijgen.

Zelfbouwdrone

Vliegt u met een zelfgebouwde drone? Dan heeft u twee mogelijkheden:

1. Weegt uw drone minder dan 250 gram? Dan komt u terecht in de Open subcategorie A1. De voorwaarde is dat de drone geen snelheden kan bereiken van meer dan 70 km/uur.
2. Valt uw zelfbouwdrone niet onder punt 1 en weegt de drone minder dan 25 kilogram, dan valt u in de Open subcategorie A3.

Overgangperiode tot 1 januari 2023

Heeft u een drone gekocht zonder CE-label? Daarvoor geldt een overgangperiode tot 1 januari 2023:

- Met een drone tot 250 gram mag u vliegen in Open subcategorie A1;
- Drones tussen 250 en 500 gram mogen in A1 vliegen met een kennistest;
- Met een drone tot 2 kilogram mag u vliegen in Open subcategorie A2. Extra voorwaarde is wel dat u minstens 50 meter afstand houdt van personen.
- Drones die zwaarder zijn dan 2 kilogram (maar niet zwaarder dan 25 kilogram) vallen in subcategorie A3.

Vanaf 1 januari 2023 mag u met uw huidige drone zonder CE-label alleen nog in subcategorie A3 vliegen, behalve als uw drone minder weegt dan 250 gram: daarvoor blijft subcategorie A1 van toepassing.

Vliegbewijs: Bewijs van voltooiing en het Vaardigheidsbewijs

De nieuwe Europese regels betekenen dat u verplicht een online kennistest moet afleggen, waarmee u laat zien dat u over de benodigde kennis beschikt. Als u slaagt, kunt u een Bewijs van voltooiing aanvragen bij de RDW. Dit bewijs is vijf jaar geldig in alle EU-landen. Als u alleen binnen vliegt, of als u drone minder weegt dan 250 gram, hoeft u geen Bewijs van voltooiing te halen.

- Voor de Open subcategorieën A1 en A3 geldt dat u een online cursus moet volgen, gevolgd door een kennistest dat uit 40 meerkeuzevragen bestaat. De online cursus en kennistest kunt u volgen bij een opleidingsinstelling.
- Voor subcategorie A2 geldt dat u naast de hiervoor genoemde online kennistest van 40 meerkeuzevragen ook een schriftelijke kennistest met 30 aanvullende vragen moet doorlopen. Daarnaast moet u verklaren dat u enige praktijkkennis heeft opgedaan met uw drone. U hoeft geen praktische vliegtest te doen. Naast het Bewijs van voltooiing ontvangt u dan ook uw Vaardigheidsbewijs.

Minimumleeftijd van de piloot

In Nederland geldt in de Open subcategorieën A1, A2 en A3 een minimumleeftijd van 16 jaar voor piloten van een drone. Piloten die onder de leeftijdsgrens vallen mogen wel onder begeleiding van een piloot vliegen die 16 jaar of ouder is en over een vliegbewijs beschikt. In andere landen kunnen andere leeftijdsgrenzen gelden.

Verzekering

Het wordt aangeraden om u te verzekeren voor lichamelijke of materiële schade aan derden door ongelukken met drones. Ga dus na of uw persoonlijke aansprakelijkheidsverzekering schade veroorzaakt door drones dekt. Voor particuliere exploitanten met een drone vanaf 20 kilogram is een verzekering verplicht op basis van EU-regelgeving. U kunt uw verzekering toevoegen aan uw registratie in het register van de RDW. Dat kan online via de website van de RDW.

Privacy

Houd waar u ook met uw drone vliegt rekening met de privacy van anderen. Ook als u geen opnamen maakt kunnen mensen zich in hun privacy aangetast voelen als er een drone in de buurt komt. Zorg ervoor dat bij de publicatie van foto's of videobeelden er geen mensen herkenbaar in beeld komen, tenzij u daarvoor toestemming hebt gekregen.